

Üniversite Çalışanlarının Ekoturizm Algısı

Bekir GÜNDÜZ¹, Yasin DÖNMEZ^{2,*}

¹ Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ABD.,78000, KARABÜK

² Karabük Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 78000, KARABÜK

Öz

Bu çalışmanın amacı, Karabük Üniversitesinde çalışan akademisyen, memur ve taşeron işçilerinin eko-turizme ilişkin algılarını ölçmektir. Bu amaçla, yüz yüze anket tekniği kullanılarak, 332 kişi görüşme sağlanmıştır. Elde edilen verilerin analizi için "Independent-Samples t" ve "One-Way Anova" testleri kullanılmıştır. Bu kapsamda, araştırmaya katılan Karabük Üniversitesi personelinin cinsiyetine göre, eko-turizm algısı ve eko-turizmin sosyo-kültürel boyutunun anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Dolayısıyla araştırmaya katılan kadınların eko-turizme ve eko-turizmin alt boyutu olan sosyo-kültürel algılarının erkek katılımcılara göre daha olumlu olduğu söylenebilir. Üniversite personelinin yaş gruplarına göre, eko-turizme ilişkin çevresel algı ile sosyo-kültürel algının farklılık gösterdiği saptanmıştır. Buna göre 31-35 yaş aralığında olan kişilerin eko-turizme ilişkin çevre algısı 40 yaşın üzerinde olanlardan daha olumsuzken, sosyo-kültürel algısının 36-40 yaşında olanlardan daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Medeni duruma göre, eko-turizm algısı, eko-turizmin ekonomik boyutu ve çevre boyutunun anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Eko-Turizm algısı, Karabük Üniversitesi, anket tekniği, yaş grupları.

Eco-tourism Perception of University Employees

Abstract

The aim of the study is to measure the perception of the academicians, officers, subcontractors working at Karabük University related to eco-tourism. For this purpose, 332 people were interviewed using the face-to-face survey technique. "Independent-Samples t" and "One-Way Anova" tests were used for the analysis of the obtained data. In this context, it was observed that the eco-tourism perception and eco-tourism socio-cultural dimension differed significantly according to the gender of Karabük University staff participated in the research. Therefore, it can be said that the socio-cultural perceptions of the women participating in the research are more positive than the male participants, which is the eco-tourism and eco-tourism sub-dimension. According to the age groups of the university staff, the environmental perception and the socio-cultural differences regarding eco-tourism, differ. Therefore, the environmental perception of eco-tourism of people aged between 31-35 is more negative compared to those aged over 40, and socio-cultural perception is found to be more positive than those aged 36-40 years. According to the marital status, eco-tourism perception, eco-tourism economic dimension and environment dimension are found to show significant differences.

Keywords: Tourism, Eco-tourism perception, Karabük University, survey technique, age groups.

Sorumlu Yazar (Corresponding Author):

Yasin DÖNMEZ (Dr.); Karabük Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı
Bölümü, 78000, Karabük-Türkiye. Tel:+90 (370) 444 4478. E-mail:
yasindonmez@karabuk.edu.tr. ORCID NO: 0000-0003-2840-6312

Geliş (Received) : 03.07.2018
Kabul (Accepted) : 20.07.2018
Basım (Published) : 15.08.2018

1. Giriş

İnsanların seyahat etme faaliyetlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan turizm; dinlenme, eğlenme, görme ve tanıma gibi amaçlarla insanların yaptıkları faaliyetlere ilişkilidir. Turizm; farklı kültürleri tanımak, gezip-görmek, dinlenmek gibi amaçlarla yapılan gezilere ve bir bölgenin turist çekmek için uyguladığı kültürel, iktisadi ve toplumsal politikalara verilen isimdir (Alptekin, 2017: 55; Doğan, 2011: 90; Karagiglioğlu ve Akbaba, 2016: 88; Artuğer vd., 2013). Hem ülkeleri ve halkları birbirine yaklaştırmak yönü olan turizm, uluslararası ilişkileri daha yukarı çekerek, ekonomik ve kültürel ilişkilerin gelişmesine daha da hız kazandırmaktadır (Yazıcıoğlu ve Özata, 2017: 110). Turizm, sağlamış olduğu ekonomik katkılar açısından yalnızca gelişmiş ülkeler için değil, gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler için de önemini arttıran bir sektör olmaya devam etmektedir (Ayaz vd., 2018).

Turizm, İkinci Dünya Savaşı sonrasında, teknolojinin de etkisiyle (ulaşım ve iletişim) boyut değiştirmiş ve toplumda geniş kitlelere hitap eder hale gelmiştir. 1970’li yıllardan itibaren kişisel gelirin ve boş zamanın artması da turizm hareketlerine katılan kişi sayısının artmasında tetikleyici bir rol oynamıştır. Bu olumlu gelişmelerle birlikte turizme yönelik algılar, kitle turizminin çevre üzerindeki negatif etkisiyle boyut değiştirmeye başlamış ve turizmin olumsuz etkisini azaltabilecek alternatif turizm türlerine yönelik arayışlar ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda öne çıkarılan turizm çeşitlerinden birisi de eko-turizmdir.

Eko-turizm; doğal alanlarda gerçekleştirilen, doğal çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin korunması, yöre insanın ve kültürünün tanınmasını amaçlayan, yöre halkının sosyo-ekonomik refahını yükseltilmesi yoluyla küçük ölçekli işletmelerin sayısal olarak daha küçük turist gruplarına hizmet verdiği bir turizm türüdür (Angelica vd., 2010). Kitle turizmine bir alternatif olarak ortaya çıkan eko-turizm, birçok yöre ve bölgede ekonomik gelişime katkı sağlama özelliğinin yanı sıra, sürdürülebilir bir doğal ve sosyal çevre oluşturma boyutuyla da öne çıkar hale gelmektedir. Eko-turizm, ekonomik yönden sorumlu olan ve çevresel açıdan sorunları olmayan bir turizmdir. Dolayısıyla doğaya yönelik, doğa içerisinde turizm aktivitelerinden turistlerin istifade etmesi (Bozok, 2004: 437) olarak tanımlanan eko-turizmin bazı temel özellikleri vardır. Bu özelliklerinden dolayı eko-turizm özellikle birçok gelişmekte olan ülkede ve bölgede hem refah seviyesini yükseltmeyi gerçekleştirecek hem de doğal alanları muhafaza edecek ekonomik aktivite olarak düşünülmüş ve birçok resmi görevli ve turizmciler tarafından teşvik edilmiştir (Arı, 2009: 422). Bu özellikler aşağıdaki gibi özetlenebilir (Apalı, 2015: 114-115):

- Doğal çevrenin korunması ve sürdürülebilirliği eko-turizmde asıl amaçtır,
- Deneyim yolu ile turistlere bir yeri tanıma, koruma ve sorumluluk bilinciyle hareket etme imkânı sunmaktadır,
- Yalnızca bir yeri ziyaret etme ve tanıma imkânının yanı sıra turistlere gittikleri yerlerde ekonomik bir hareketlilik meydana getirmektedir,
- Günümüzde ekonomik faktörler nedeni ile hem toplumu etkilemekte hem de ulaştığı evrensel boyutlar ve kapsadığı psiko-sosyolojik, sosyo-kültürel olarak toplumdaki etkilenmektedir,
- Bölgenin taşıma kapasitesinin üzerinde bir durum söz konusu olduğunda ise; çevre kirliliği, gürültü kirliliği, trafik sıkışıklığı, fiyatların artması ve güvenlik problemi gibi birtakım olumsuzluklara da neden olmaktadır,
- Doğal kaynakların sahip olduğu değerlerin sürdürülebilir kullanımı, neticesinde eko-turizm olanakları çerçevesinde değerlendirilerek, ekonomik yarar elde edilmektedir.

Gelişen zaman diliminde, zengin turizm kaynaklarına sahip kırsal bölgelerin, planlı ve faydalı bir turizm uygulaması ile turistik yönden gelişmesi, değişen turist ihtiyaçlarını göz önüne alarak kırsal alanlarda tarımsal gelişmenin yanı sıra kırsal turizm gibi diğer sektörleri de kapsamına alan fonksiyonlu yaklaşımlar öngörülmektedir. Kırsal bölgelerde istihdam ve gelir imkanları oluşturmak amacıyla, turizmin kalkındırılması kırsal bölgelerde ekonomik ve sosyal canlanmanın etkili bir aracı olarak kabul edilmektedir (Akça vd., 2000; Sharpley, 2006; Yıldız, 2007; Ünlüöner vd., 2007; Güllü vd., 2016). Bu durumdan hareketle, turizmin çeşitlendirilmesinde ve özellikle kırsal alanların gelecekteki sürdürülebilir gelişiminde eko-turizmin rolünün belirlenmesi ve Karabük İli içerisindeki eko-turizm potansiyelinin değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Karabük İli, Tabiat Parkı, dağları, ormanları, yaylaları, bitki ve hayvan türleri, mağara ve kanyon gibi doğal varlıkları ve ilginç jeolojik oluşumları açısından oldukça zengin, eko-turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

Bu çalışmada, Türkiye Turizm Stratejisi Kavramsal Eylem Planı içerisinde “Batı Karadeniz Eko-turizm Koridoru” içerisinde yer almakta olan Karabük İli özelinde, üniversite çalışanlarının perspektifinden eko-turizmin nasıl algılandığına yönelik bir bakış açısı oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu amaç çerçevesinde, Karabük Üniversitesinde çalışmakta olan personele (akademik, idari) anket tekniği uygulanarak, geri bildirim alınmıştır. Bu geri bildirimler kapsamında üniversite personelinin eko-turizme yönelik algıları ile demografik özellikleri karşılaştırılmıştır.

2. Araştırmanın Yöntemi

2.1. Evren ve Örneklem

Bir bilimsel araştırmada evrenin net bir şekilde tanımlanması ve sınırlarının doğru bir şekilde belirlenmesi önemli bir gerekliliktir (Özmen, 1999: 26). Evren, üzerinde alan çalışması yapılarak sonuçları temsil etme kapasitesine sahip ve belirli bir tanıma uyan aynı cinsten kişilerin kurumların vb. tümü olup, araştırmanın konusuna göre değişiklik gösterebilir (İftar, 1999: 7; Padem, vd., 2012; Dönmez ve Türkmen, 2018). Bu çerçevede bu araştırmanın evreni, Karabük Üniversitesinde çalışmakta olan akademik ve idari personeller (akademisyen, memur ve taşeron işçiler) olarak kabul edilmiştir.

Evren hacminin çok geniş alanda olması sebebiyle zaman ve maddi kısıtlardan dolayı çoğunlukla tam sayımı olanaksız hale getirmektedir. Bu durumda izlenmesi gerekli en uygun yolun, hedef kitlenin içinde yer alan, özellikleri ve verdikleri cevapların evreni yansıtacak daha küçük bir gruptaki kişilerden bilgi toplanması olduğu ifade edilmekte (Şavran, 2012: 145) ve bilgi toplanan grup, örneklem olarak adlandırılmaktadır (Nakip, 2013: 263).

Bu çalışmada da evrenin tümüne ulaşılabileceğinden hareketle bir örneklem alınması yoluna gidilmiştir. Karabük Üniversitesi personelinin özelliklerini içerecek örneklemin ortaya çıkmasında, olasılığa dayalı örnekleme türlerinden biri olan kolayda örneklem seçim tekniğinden faydalanılmıştır. Örneklem hacmi veya büyüklüğü için aşağıdaki formülden faydalanılmıştır.

$$n = \frac{N \cdot t^2 \cdot p \cdot q}{d^2 \cdot (N-1) + t^2 \cdot P \cdot q}$$

Evrendeki birey sayısı (N=1705) kişi olarak hesaplanmıştır. İncelenen olayın görülüş sıklığı (p = 0.5) ve görülme sıklığı (q = 0.5) olarak tespit edilmiştir. 0.5 hata payı ve %95 güven aralığında t tablosuna göre bulunan değer 1.96 olarak tespit edilmiştir. Veriler formülde yerine konulduğunda örnekleme dâhil edilmesi gereken kişi sayısının 313 olduğu tespit edilmiş olup araştırmaya 332 kişi dâhil edilmiştir (Sekaran, 2003: 294; Krejcie ve Morgan, 1970: 608).

2.2. Araştırmanın Hipotezleri

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırmalar oransal olarak değerlendirilen verilerin istatistiksel yöntemleri ile çözümlenmesi yoluyla ve sosyal olguların incelendiği ve bu olgular arasındaki sebep-sonuç bağları ortaya koyularak sosyal düzenin problemlerini ortaya koymayı hedefleyen araştırmalardır (Şavran, 2009: 79-80). Eğer yapılacak araştırmada hipotezler bulunuyorsa ve istatistiksel olarak sonuç elde edilecekse bu metodoloji önemsenmelidir. Araştırmaya başlamadan evvel iyi bir planlama gerekmektedir. Nicel araştırma çözümlenmelerinde, önceden belirlenen hipotez ya da hipotezler kontrol edilmektedir. Bu tür araştırmalarda, veri toplama yöntemi olarak anket, deney, tarama ve yapılandırılmış görüşme teknikleri kullanılmaktadır (Padem vd., 2012: 58).

Araştırmada üniversite personelinin demografik özellikleri bağımsız değişkenler olarak ön görülmüştür. Bağımlı değişkenler olarak ise eko-turizme ilişkin algılar kabul edilmiştir. Bu kapsamda araştırmada test edilmesi öngörülen hipotezler şu şekilde belirlenmiştir:

H1: Üniversite personelinin cinsiyeti ile eko-turizm algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H1-1: Üniversite personelinin cinsiyeti ile eko-turizmin ekonomik algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H1-2: Üniversite personelinin cinsiyeti ile eko-turizmin çevresel algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H1-3: Üniversite personelinin cinsiyeti ile eko-turizmin sosyo kültürel algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H2: Üniversite personelinin medeni durumları ile eko-turizm algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H2-1: Üniversite personelinin medeni durumları ile eko-turizmin ekonomik algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H2-2: Üniversite personelinin medeni durumları ile eko-turizmin çevresel algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H2-3: Üniversite personelinin medeni durumları ile eko-turizmin sosyokültürel algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3: Üniversite personelinin yaşları ile eko-turizm algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3-1: Üniversite personelinin yaşları ile eko-turizm ekonomik algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3-2: Üniversite personelinin yaşları ile eko-turizm çevresel algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3-3: Üniversite personelinin yaşları ile eko-turizm sosyokültürel algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

- H4: Üniversite personelinin türü ile eko-turizm algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.
 H4-1: Üniversite personelinin türü ile eko-turizmin ekonomik algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.
 H4-2: Üniversite personelinin türü ile eko-turizmin çevresel algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.
 H4-3: Üniversite personelinin türü ile eko-turizmin sosyokültürel algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.
 H5: Üniversite personelinin hizmet süresi ile eko-turizm algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.
 H5-1: Üniversite personelinin hizmet süresi ile eko-turizmin ekonomik algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.
 H5-2: Üniversite personelinin hizmet süresi ile eko-turizmin çevresel algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.
 H5-3: Üniversite personelinin hizmet süresi ile eko-turizmin sosyokültürel algısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.

2.3. Veri Toplama Yöntemi

Toplumsal olgu ve olaylara ilişkin doğru istatistikî bilgilerin elde edileceği temel kaynak insandır ve bu kaynaktan direkt bilgi alma yöntemlerinden birisi de yüz yüze anket tekniğidir. Bilimsel çalışmaların evren ve örneklemeden sonraki en önemli aşaması doğru veri ve bilgilerin toplanması aşamasıdır. (Odabaşı, 1999: 81). Anket, araştırmannın konusu çerçevesinde şekillendirilmiş ve örneklemeden doğru bilgileri elde etmek amacıyla tasarlanmış veri formlarıdır (Nakip, 2013: 173).

Karabük Üniversitesi personelinin eko-turizme ilişkin algılarını belirlemek için yüz yüze görüşme yöntemi kapsamında anket tekniği kullanılmış olup söz konusu anket formu iki bölüm şeklinde tasarlanmıştır. Birinci bölümde, üniversite personelinin özelliklerinin tespiti için (cinsiyet, yaş, medeni durum, personel türü, kurumda çalışma süresi, şehirde yaşama süresi ve eko-turizmin ifade ettiği şey) olmak üzere 7 soru sorulmuştur. Anketin ikinci bölümü ise toplam 16 ifade ve 3 alt boyuttan (ekonomik etkiler çevresel etkiler ve sosyo-kültürel etkiler) oluşan bir ölçekten oluşmaktadır. Söz konusu ölçek, Kavak'ın 2015 yılında Edremit Körfezi'nin kuzey kıyılarında yaşayan yerli halk üzerinde gerçekleştirmiş olduğu çalışmadan alınmıştır. Eko-turizme ilişkin algıyı ölçmeyi amaçlayan ölçek ifadeler 5'li Likert tipi (1=Kesinlikle Katılmıyorum ve 5=Kesinlikle Katılıyorum) ile derecelendirilmiştir.

2.4. Araştırma Verilerinin Analizi

Karabük Üniversitesi personelinin eko-turizme yönelik algılarının tespiti için yapılan alan çalışması sonucunda elde edilen verilerin analizi, SPSS 20 istatistik paket programı ile gerçekleştirilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi, araştırmacının değişkenler arasındaki ilişkiler hakkında tam bir bilgiye sahip olmadığı durumlarda, bu ilişkilerin belirlenip açıklanmasını ifade eden bir analiz türüdür. Araştırma verilerinin analizi çerçevesinde öncelikle, ölçek boyutlarının tespiti için açıklayıcı faktör analizi ve güvenilirlik değerleri hesaplanmıştır. (Padem vd., 2012: 193).

Açıklayıcı faktör analizinde iki temel unsur vardır. Bu değerlerden ilki olan Barlett değeri; alan çalışması sonucu elde edilen verilerin faktör analizine uygunluğunu gösteren bir değerdir. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ise, örnekleme dâhil edilen kişilerin yeterliliğini gösteren bir değerdir. İstatiksel olarak KMO değerinin 0.50'den düşük olması durumunda, faktör analizine devam edilemeyeceği ifade edilmektedir (Kaya, 2013: 180). Güvenirlik ise, araştırmada kullanılan ölçeğin farklı ölçümlerde benzer bulguların elde edildiğini tespit etmeye yarayan bir değerdir (Şavran, 2012: 69). Alfa katsayısından hareketle ölçeğin güvenilirliği, "0.00 ≤ α < 0.40 için güvenilir değildir, 0.40 ≤ α < 0.60 için güvenilirlik düşüktür, 0.60 ≤ α < 0.80 için oldukça güvenilirdir ve 0.80 ≤ α < 1.00 için güvenilirlik yüksektir" biçiminde yorumlanmıştır (Kalaycı, 2010: 405).

Analizler kapsamında, araştırmaya katılan kişilerin demografik özelliklerinin ve ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin tespiti için tanımlayıcı analizler yapılmıştır. Personelin ölçek ifadelerine katılım oranları "1.00-1.80 = kesinlikle katılmıyorum, 1.81-2.60 = katılmıyorum, 2.61-3.40 = kısmen katılıyorum, 3.41-4.20 = katılıyorum ve 4.21-5.00 = kesinlikle katılıyorum" biçiminde yorumlanmıştır (Özdamar, 2001: 145). Analizlerin üçüncü aşamasında, eko-turizm algısının üniversite personelinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu çerçevede bağımsız iki grup arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için t-testi (independent sample t test) ve ikiden çok bağımsız değişken arasındaki anlamlı farklılığı belirlemek için yapılan One-Way ANOVA testinden yararlanılmıştır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 172-186).

3. Bulgular ve Tartışma

Araştırmada kullanılan ölçeğin yapısal olarak geçerli olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan faktör analizi

sonuçları ve güvenilir olup olmadığını belirlemek için kontrol edilen Cronbach's Alpha değerleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Faktör Analizine İlişkin Bulgular

İfadeler	1.Ekonomik Algı	2.Çevre Algısı	3.Sosyo-KültürelAlgı
Eko-turizmin gelişimi yörenin ekonomik durumuna katkıda bulunmaktadır.	,748		
Eko-turizm faaliyetleri yörenin tanıtımına katkı sağlamaktadır.	,746		
Eko-turizm faaliyetleri, Karabük'ün dışa açılmasını sağlamaktadır.	,731		
Eko-turizm yörede diğer ticari ve sanayi faaliyetlerinin gelişmesini sağlamaktadır.	,704		
Eko-turizm faaliyetleri, halkın yaşam kalitesini yükseltmektedir.	,680		
Eko-turizmin gelişimi yörenin ekonomik durumuna katkıda bulunmaktadır.	,671		
Eko-turizm sayesinde yöre halkının alım gücü artmaktadır.	,667		
Eko-turizm faaliyetleri, halkın çevreyi daha da temiz tutmasını sağlamaktadır.		,830	
Eko-turizm faaliyetleri, doğa ile baş başa bir tatil yapma imkânı sunmaktadır.		,810	
Eko-turizm, tarihi ve kültürel dokunun korunmasına yardımcı olmaktadır		,794	
Eko-turizm faaliyetleri, yörenin kentleşme olgusunu hızlandırmıştır.		,766	
Eko-turizm faaliyetleri, doğanın korunmasına destek olmaktadır.		,765	
Eko-turizm faaliyetleri, yerli halkın sahip olduğu ulusal ve kültürel değerlerle övünç duymasına neden olmaktadır.			,878
Yöredeki eko-turizm faaliyetleri, insanların birbirine yaklaşmasını sağlamaktadır.			,846
Eko-turizm faaliyetleri, yöre kültürünün tanınmasında bir köprü görevi üstlenmiştir.			,797
Eko-turizm faaliyetleri, stresten uzaklaşmayı sağlamaktadır.			,741
Özdeğerler	3,713	3,027	2,607
Varyans Açıklama Oranı (Toplam 58.702)	23,204	19,202	16,296
Ölçek Güvenilirliği		0,705	
Alt Boyut Güvenilirliği	0,834	0,853	0,835

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)=0.825

Bartletttesti: $\chi^2 = 1960,021$; $p = 0.000$

Ölçeğin geçerli olup olmadığını tespiti için yapılan açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO=0,825) ve Bartlett ($\chi^2=1960,021$; $p<0,000$) değerlerinin faktör analizi açısından uygulanabilir olduğu söylenebilir. Tablo 6'da incelendiğinde; Karabük Üniversitesi personelinin eko-turizme yönelik algılarını ölçen ölçeğin, toplam varyansın %58.702'ini açıkladığı ve özdeğeri 1'in üzerinde olan toplam 3 boyuttan oluştuğu görülmektedir. Eko-turizme ilişkin algıyı ortaya koyan ifadelerin faktör yüklerinin de yapısal olarak geçerli olduğu görülmektedir. Nitekim literatürde, belli bir olguyu ölçen ölçek ifadelerinin yük değerinin 0.35 ya da daha fazla olmasının, ölçeğin kullanılabilirliği için yeterli olduğu belirtilmiştir (Büyüköztürk, 2007). Ayrıca üniversite personelinin eko-turizme ilişkin algılarını ölçen ölçeğin güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha $\alpha=0,705$) düzeyde çıkmıştır. Bu sonucun $\alpha=0.70$ olması, kullanılan ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğuna işaret etmektedir (Kayış, 2009: 405).

Birinci faktörün özdeğeri 3.713 ve toplam varyansı %23.204 olup "ekonomik algı" olarak isimlendirilmiştir. Bu boyut; eko-turizmin gelişimi yörenin ekonomik durumuna katkıda bulunarak, yöre halkı için yeni iş fırsatları doğurarak ve alım gücünü artırarak, yaşam kalitesini yükselttiği, eko-turizmin yörede diğer ticari ve sanayi faaliyetlerin gelişmesini sağlayarak, Karabük'ün dışa açılmasını sağladığı ve yörenin tanıtımına katkı sağladığına ilişkin ifadelerden oluşmaktadır.

İkinci faktörün özdeğeri 3.027 ve toplam varyansı %19,202 olup "çevresel algı" olarak isimlendirilmiştir. Bu

boyut; yörenin kentleşme olgusu, çevrenin daha da temiz tutulması, tarihi ve kültürel dokunun, doğanın korunması ile doğayla iç içe bir tatil yapma imkânı sağlama gibi eko-turizme ilişkin çevresel algıyı ölçen ifadelerden oluşmaktadır.

Üçüncü faktörün özdeğeri 2.607 ve toplam varyansı %16.296 olup “sosyo-kültürel algı” olarak isimlendirilmiştir. Bu boyut; yöre kültürünün tanınmasında bir köprü görevi görme, insanları birbirine yakınlaştırma, yerli halkın sahip olduğu ulusal ve kültürel değerlerle övünç duymasını sağlama ve stresten uzaklaşma gibi eko-turizmin sosyo-kültürel katkılarını ölçen ifadelerden oluşmaktadır.

Üniversite Personelinin Tanımlayıcı Bilgilerine Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu kısmında, alan çalışmasına katılan Karabük Üniversitesi personelinin demografik bilgilerine yönelik bulgularına yer verilmiştir. Bu çerçevede Tablo 2’de araştırmaya katılan personelin demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 2. Karabük Üniversitesi personelinin tanımlayıcı bilgileri

Cinsiyet	f	%	Personel Türü	f	%
1.Kadın	138	41,6	1. Akademisyen	121	36,4
2.Erkek	194	58,4	2. Memur	125	37,7
Medeni Durum	f	%	3. Taşeron İşçisi	86	25,9
1.Evli	180	54,2	Çalışma Süresi	f	%
2.Bekâr	152	45,8	1. 1 Yıldan Az	78	23,5
Yaş	f	%	2. 1-5 Yıl	86	25,9
1. 30 Yaş ve Altı	43	13,0	3. 6-10 Yıl	100	30,1
2. 31-35 Yaş	57	17,2	4. 11 Yıl ve Üstü	68	20,5
3. 36-40 Yaş	115	34,6	Genel Toplam	332	100
4. 41 Yaş ve Üstü	117	35,2			

Eko-turizme yönelik olarak yapılan araştırmaya katılan personelden, %41.6’sı kadın ve %58.4’ü erkektir. Kadın ve erkeklerden %54.’si evli ve %45.8’si bekârdır. Personelden %13’ü 30 yaş ve altında, %17.2’si 31-35 yaşları arasında, %34.6’sı 36-40 yaşları arasında ve %35.2’si 40 yaşın üstündedir. Araştırmaya katılan personelin %36.4’ü akademisyen, %37.7’si memur ve %25.9’utaşeron işçisinden oluşmaktadır. Personelin, %23.5’i 1 yıldan az süredir, %25.9’u 1-5 yıl, %30.1’i 6-10 yıl ve %20.5’i 11 ve üzeri yıldır Karabük Üniversitesinde çalıştığını ifade etmiştir.

Eko-Turizm Algısına Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu kısmında, alan çalışmasına katılan alan çalışmasına katılan Karabük Üniversitesi personelinin eko-turizme ilişkin algılarını ölçen ölçek ifadelerine katılım düzeylerine yer verilmiştir. Bu kapsamda Karabük Üniversitesi personelinin eko-turizme ilişkin algısı Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Eko-Turizme Algısına Yönelik Bulgular

Cinsiyet	Min.	Mak.	\bar{X}	SD
Eko-Turizme İlişkin Ekonomik Algı	1,57	5,00	4,079	0,658
Eko-Turizme İlişkin Çevre Algısı	1,00	5,00	3,806	1,107
Eko-Turizme İlişkin Sosyo-Kültürel Algı	1,00	5,00	3,335	1,053
Eko-Turizme İlişkin Genel Algı	2,25	4,88	3,807	0,508

Tablo 3’de görüldüğü üzere; Karabük Üniversitesi personelinin eko-turizmin ekonomik ($\bar{X}=4,079$), çevresel ($\bar{X}=3,806$) ve sosyo-kültürel ($\bar{X}=3,335$) boyutlarına ilişkin algısının olumlu düzeyde olduğu görülmektedir. Karabük Üniversitesi personelinin tanımlayıcı bilgilerine göre eko-turizm algısının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Independent Sample T ve One-Way ANOVA testleri sonuçları verilmiştir. Bu kapsamda eko-turizm algısının Karabük Üniversitesi personelinin cinsiyetine göre dağılımı Tablo 4’da sunulmuştur.

Tablo 4. Eko-Turizm Algısının Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	\bar{X}	SD	t	P	
Eko-Turizm Algısı	1. Kadın 2. Erkek	138 194	3,875 3,759	0,470 0,529	2,068	0,039*
Eko-Turizmin Ekonomik Algısı	1. Kadın 2. Erkek	138 194	4,147 4,030	0,620 0,682	1,585	0,114
Eko-Turizmin Çevresel Algısı	1. Kadın 2. Erkek	138 194	3,788 3,818	1,156 1,074	- 0,244	0,807
Eko-Turizmin Sosyo-Kültürel Algısı	1. Kadın 2. Erkek	138 194	3,510 3,210	1,033 1,051	2,587	0,010*
TOPLAM		332				

p<0,05*

Tablo 4'e göre araştırmaya katılan Karabük Üniversitesi personelinin cinsiyetine göre, eko-turizm algısı (t = 2,068, p = 0,039) ve eko-turizmin sosyo-kültürel boyutunun (t = 2,587, p = 0,010) anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Dolayısıyla araştırmaya katılan kadınların eko-turizme ve eko-turizmin alt boyutu olan sosyo-kültürel algılarının erkek katılımcılara göre daha olumlu olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra cinsiyete göre eko-turizme ilişkin ekonomik (t = 1,585, p = 0,114) ve çevre (t = -0,244, p = 0,807) algısının kadın ve erkeklerde birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, "H1: Eko-turizm algısı, Karabük Üniversitesi personelinin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir ve H1.3: Eko-turizme ilişkin sosyo-kültürel algı, Karabük Üniversitesi personelinin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir" hipotezleri kabul edilmiştir. Ancak "H1.1: Eko-turizme ilişkin ekonomik algı, Karabük Üniversitesi personelinin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir ve H1.2: Eko-turizme ilişkin çevresel algı, Karabük Üniversitesi personelinin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir" hipotezleri kabul edilmemiştir. Eko-turizm algısının Karabük Üniversitesi personelinin yaş gruplarına göre dağılımı Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5. Eko-Turizm Algısının Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	N	\bar{X}	SD	F	P	Tukey
Eko-Turizm Algısı	1. 30 Yaş ve Altı 2. 31-35 Yaş 3. 36-40 Yaş 4. 41 Yaş ve Üstü	43 57 115 117	3,824 3,797 3,741 3,871	0,581 0,525 0,496 0,481	1,287	0,279
Eko-Turizmin Ekonomik Algısı	1. 30 Yaş ve Altı 2. 31-35 Yaş 3. 36-40 Yaş 4. 41 Yaş ve Üstü	43 57 115 117	4,066 4,155 4,042 4,083	0,678 0,712 0,656 0,632	0,379	0,768
Eko-Turizmin Çevresel Algısı	1. 30 Yaş ve Altı 2. 31-35 Yaş 3. 36-40 Yaş 4. 41 Yaş ve Üstü	43 57 115 117	3,730 3,477 3,824 3,976	1,170 1,151 1,132 1,009	2,711	0,045* 4>2
Eko-Turizmin Sosyo-Kültürel Algısı	1. 30 Yaş ve Altı 2. 31-35 Yaş 3. 36-40 Yaş 4. 41 Yaş ve Üstü	43 57 115 117	3,517 3,570 3,113 3,371	0,970 1,004 1,076 1,052	3,191	0,024* 2>3
TOPLAM		332				

p<0,05*

Karabük Üniversitesi personelinin yaşları itibarıyla, eko-turizm algısı (F = 1,287, p = 0,279) ve alt boyutu olan ekonomik algının (F = 0,379, p = 0,768) birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte Üniversite personelinin yaş gruplarına göre, eko-turizme ilişkin çevresel (F = 2,711, p = 0,045) algı ile sosyo-kültürel (F = 3,191, p = 0,024) algının 0,05 anlamlılık düzeyinde farklılık gösterdiği saptanmıştır. Yapılan Tukey testi sonucunda, 31-35 yaşında olan kişilerin eko-turizme ilişkin çevre algısı 40 yaşın üzerinde olanlardan daha

olumsuzken, sosyo-kültürel algısının 36-40 yaşında olanlardan daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, “H2: Eko-turizm algısı, Karabük Üniversitesi personelinin yaşına göre farklılık göstermektedir” hipotezleri kabul edilmemiştir.

Eko-turizm algısının Karabük Üniversitesi personelinin medeni durumuna göre dağılımı Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Eko-Turizm Algısının Medeni Duruma Göre Dağılımı

Medeni Durum	N	\bar{X}	SD	t	P	
Eko-Turizm Algısı	1. Evli 2. Bekâr	180 152	3,876 3,726	0,459 0,552	2,699	0,007*
Eko-Turizmin Ekonomik Algısı	1. Evli 2. Bekâr	180 152	4,148 3,997	0,610 0,705	2,094	0,037*
Eko-Turizmin Çevresel Algısı	1. Evli 2. Bekâr	180 152	3,921 3,669	1,066 1,143	2,070	0,039*
Sosyo-Kültürel Algısı	1. Evli 2. Bekâr	180 152	3,344 3,324	1,035 1,077	0,176	0,860
TOPLAM	332					

p<0,05*

Tablo 6’da, araştırmaya katılan Karabük Üniversitesi personelinin medeni durumuna göre, eko-turizm algısı (t = 2,699, p = 0,007),eko-turizmin ekonomik boyutu (t = 2,094, p = 0,037) ve çevre boyutunun (t = 2,070, p = 0,039) anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Dolayısıyla araştırmaya katılan evli personelin eko-turizme ve eko-turizmin alt boyutu olan ekonomik ve çevre algılarının bekâr personele göre daha olumlu olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra cinsiyete göre eko turizme ilişkin sosyo-kültürel (t = -0,244, p = 0,807) algısının evli ve bekâr personelde birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, “H3: Eko-turizm algısı, Karabük Üniversitesi personelinin medeni durumuna göre farklılık göstermektedir ve hipotezi kabul edilmemiştir. Karabük Üniversitesi personelinin eko-turizm algısı personel türüne göre karşılaştırması sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo7. Eko-Turizm Algısının Personel Türüne Göre Dağılımı

Personel Türü	N	\bar{X}	SD	F	P	
Eko-Turizm Algısı	1. Akademisyen 2. Memur 3. Taşeron İşçisi	121 125 86	3,781 3,823 3,823	0,521 0,523 0,471	0,263	0,769
Eko-Turizmin Ekonomik Algısı	1. Akademisyen 2. Memur 3. Taşeron İşçisi	121 125 86	4,061 4,115 4,051	0,699 0,657 0,604	0,308	0,735
Eko-Turizmin Çevresel Algısı	1. Akademisyen 2. Memur 3. Taşeron İşçisi	121 125 86	3,724 3,772 3,969	1,148 1,134 1,001	1,330	0,266
Eko-Turizmin Sosyo-Kültürel Algısı	1. Akademisyen 2. Memur 3. Taşeron İşçisi	121 125 86	3,361 3,374 3,241	1,045 1,011 1,126	0,463	0,630
TOPLAM	332					

p<0,05*

Araştırmaya katılan Karabük Üniversitesi personelinin işgücü türüne göre, eko-turizm algısı ile eko-turizmin ekonomik, çevre ve sosyo-kültürel boyutlarına ilişkin algılarının birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçtan hareketle, “H4: Eko-turizm algısı, Karabük Üniversitesi personelinin türüne göre farklılık göstermektedir ve hipotezleri kabul edilmemiştir. Karabük Üniversitesi personelinin eko-turizm algısının çalışma süresine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine yönelik bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Eko-Turizm Algısının Çalışma Süresine Göre Dağılımı.

Çalışma Süresi		N	\bar{X}	SD	F	P	Tukey
Eko-Turizm Algısı	1. 1 Yıldan Az	78	3,822	0,537	0,336	0,799	
	2. 1-5 Yıl	86	3,809	0,499			
	3. 6-10 Yıl	100	3,830	0,487			
	4. 11 Yıl ve Üstü	68	3,754	0,522			
Eko-Turizmin Ekonomik Algısı	1. 1 Yıldan Az	78	3,923	0,663	2,753	0,043*	2>1
	2. 1-5 Yıl	86	4,212	0,630			
	3. 6-10 Yıl	100	4,102	0,637			
	4. 11 Yıl ve Üstü	68	4,054	0,693			
Eko-Turizmin Çevresel Algısı	1. 1 Yıldan Az	78	3,923	1,191	0,631	0,596	
	2. 1-5 Yıl	86	3,841	1,019			
	3. 6-10 Yıl	100	3,766	1,112			
	4. 11 Yıl ve Üstü	68	3,685	1,117			
Eko-Turizmin Sosyo-Kültürel Algısı	1. 1 Yıldan Az	78	3,522	1,043	3,088	0,027*	1>2
	2. 1-5 Yıl	86	3,064	1,086			
	3. 6-10 Yıl	100	3,435	1,035			
	4. 11 Yıl ve Üstü	68	3,316	0,997			
TOPLAM		332					

p<0,05*

Araştırmaya katılan Karabük Üniversitesi personelinin çalışma süresi itibariyle, eko-turizme ilişkin ekonomik algısı (F = 2,753, p = 0,043) ve sosyo-kültürel algısı (F = 3,088, p = 0,027) arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Dolayısıyla 1 yıldan az süredir Karabük Üniversitesinde çalışan personelin eko-turizme ilişkin ekonomik algısı 1-5 yıldır çalışanlardan daha olumsuzken, eko-turizmin sosyo-kültürel boyutunda 1-5 yıldır çalışanlardan daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra personelin çalışma süresine göre, eko-turizme ilişkin genel algılarının (F = 0,336, p = 0,799) ve çevresel algılarının (F = 0,631, p = 0,596) birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, “H5: Eko-turizm algısı, Karabük Üniversitesi personelinin hizmet süresine göre farklılık göstermektedir ve hipotezi kabul edilmemiştir.

4. Sonuç ve Öneriler

Sanayi devrimi sonrası insanların boş zaman ve refah düzeylerinin artırmasının sonucu olarak dünya üzerinde turizm amaçlı seyahate çıkan kişi sayısında önemli bir artış olmuştur. Bu artış, kitle turizminin oluşumuna zemin hazırlamıştır. Büyük gruplar içerisinde seyahati öngören kitle turizminin kontrolsüz bir biçimde gelişimi sonucunda daha fazla misafir ağırlayabilme arzusu, doğal çevrenin bilinçsiz bir biçimde tüketilmesine ve çevre sorunlarının yaşanmasına neden oluşturur hale gelmiştir.

Çevreye yönelik ortaya çıkan bu olumsuzlukları azaltmak için ilk tepkiler, özellikle 1970’lerde başlamış olup halen devam etmektedir. Bununla birlikte çevrenin korunması ve gelecek kuşaklara bozulmadan aktarılması için “sürdürülebilirlik” kavramı gündeme taşınmıştır. Sürdürülebilirlik kapsamında öne çıkarılan alternatif turizm türlerinden birisi olarak eko-turizm öne çıkarılır hale gelmiştir. Doğal ve kültürel kaynaklarının korunmasını öngören eko-turizm; “organizmalar ve onların çevresi ile ilişkilerini inceleme” temasına odaklı bir turizm türüdür. Eko-turizmin temelinde serbestlik, doğallık, yapaylıktan uzaklık, doğayla iç içe olma, stresten uzaklaşma temel beklentilerdir. Turizm pazarında son dönemlerde geniş bir ilgi alanı olarak ortaya çıkan ve ne olduğu konusunda sıkça tartışmaların yaşanmakta olduğu eko turizm kapsamındaki bilimsel çalışmalar önem arz eder hale gelmiştir.

Bu araştırmada Türkiye Turizm Stratejisi Kavramsal Eylem Planı içerisinde “Batı Karadeniz Eko-turizm Koridoru” içerisinde yer almakta olan Karabük İli içerisinde bir paydaş olarak yaşamakta olan üniversite çalışanlarının eko-turizmin nasıl algılandığına yönelik bir çerçeve oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaç

doğrultusunda Karabük Üniversitesi bünyesinde çalışmakta olan 332 personele (akademik ve idari) anket uygulanmıştır. Toplanan verilerin analizi kapsamında üniversite personelinin eko turizm algısına yönelik şu bilgi ve bulgulara ulaşılmıştır:

- Eko-turizme yönelik olarak yapılan araştırmaya katılan personelin %41,6'sı kadın ve %58,4'ü erkek olup, %54,2'si evli ve %45,2'si bekârlardan oluşmaktadır. Personelin %13'ü, 30 yaş ve altında; %17,2'si 31-35 yaşları arasında, %34,6'sı 36-40 yaşları arasında ve %35,2'si 40 yaşın üstündedir. Araştırmaya katılan personelin %36,4'ü akademisyen, %37,7'si memur ve %25,9'utaşeron işçisinden oluşmaktadır. Personelin çalışma süreleri %23,5'i 1 yıldan az, %25,9'unun 1-5 yıl, %30,1'inin 6-10 yıl ve %20,5'inin 11 yıl ve üzeri olarak ortaya çıkmıştır.
- Katılımcıların cinsiyeti göre, eko-turizm algısı ve eko-turizmin sosyo-kültürel boyutunun anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Dolayısıyla araştırmaya katılan kadınların eko-turizme ve eko-turizmin alt boyutu olan sosyo-kültürel algılarının erkek katılımcılara göre daha olumlu olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra cinsiyete göre eko turizme ilişkin ekonomik ve çevre algısının kadın ve erkeklerde birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır.
- Katılımcıların yaşları itibariyle, eko-turizm algısı ve alt boyutu olan ekonomik algının birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte Tukey testi sonucunda, 31-35 yaşında olan kişilerin eko-turizme ilişkin çevre algısı 40 yaşın üzerinde olanlardan daha olumsuzken, sosyo-kültürel algısının 36-40 yaşında olanlardan daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.
- Katılımcıların medeni durumuna göre, eko-turizm algısı, eko-turizmin ekonomik boyutu ve çevre boyutunun anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Dolayısıyla araştırmaya katılan evli personelin eko-turizme ve eko-turizmin alt boyutu olan ekonomik ve çevre algılarının bekar personele göre daha olumlu olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra medeni duruma göre eko turizme ilişkin sosyo-kültürel algısının evli ve bekâr personelde birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır.
- Katılımcıların personel türüne göre, eko-turizm algısı ile eko-turizmin ekonomik, çevre ve sosyo-kültürel boyutlarına ilişkin algılarının birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçtan hareketle, araştırmaya katılan akademisyen, memur ve taşeron işçilerinin eko-turizme ilişkin düşüncelerinin aynı düzeyde olduğu söylenebilir.
- Katılımcıların çalışma süresi itibariyle, eko-turizme ilişkin ekonomik algısı ve sosyo-kültürel algısı arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. 1 yıldan az süredir Karabük Üniversitesinde çalışan personelin eko-turizme ilişkin ekonomik algısı 1-5 yıl aralığında çalışanlardan daha olumsuzdur. Eko-turizmin sosyo-kültürel boyutunda ise 1-5 yıl arasında çalışanlar daha olumludur.
- Katılımcıların eko-turizmeyönelik ekonomik olumlu algıları; yöre halkı için yeni iş fırsatları, yörenin tanıtımına katkı sağlama, Karabük'ün dışa açılmasını sağlama fırsatı, diğer sanayi ve ticari faaliyetlerin gelişimine katkı, yerli halkın yaşam kalitesini yükseltmeve yörenin ekonomik durumuna katkı sağlama yönünde şekillenmiştir.
- Katılımcıların eko-turizmeyönelik çevresel olumlu algıları; halkın çevreyi daha temiz tutmasını sağlama, doğayla iç içe bir tatil yapma imkânı, bölgedeki tarihi ve kültür varlıklarının korunması ve doğal çevrenin korunmasına katkıda bulunma olarak tespit edilmiştir.
- Katılımcıların eko-turizme yönelik sosyokültürel olumlu algıları; yerli halkın sahip olduğu ulusal ve kültürel değerlerle övünç duyma, yöre kültürünün tanınması, stresten uzaklaşma ve insanların birbirine yaklaşmasını sağlama olarak ortaya çıkmıştır.
- Karabük ili özelinde üniversite personelinin ekonomik algı ortalaması, 4,07; çevre algısı ortalaması, 3,80 ve sosyokültürel algı ortalaması 3,33 olarak oluşması göstermektedir ki eko-turizme yönelik temel beklentinin ekonomik tabanlı olduğudur. Çevre ve özellikle sosyokültürel çevre beklentileri ikinci ve üçüncü sırada yer alması, eko-turizmin niteliğinin ve gereklerinin tam anlaşılmadığı şeklinde yorumlanabilir. Çünkü eko-turizmde birincil öncelik doğal ve kültürel çevrenin korunmasıdır. Yok olmuş bir çevrede eko turizmden söz edilmesi mümkün değildir.
- Bu sonuçlar kapsamında Karabük ili özelinde eko turizme yönelik çevresel ve sosyokültürel algının yükseltilmesi adına şu öneriler sunulabilir:
- Yöre halkının, bölgelerinde gelişen eko-turizmin yol açacağı etkiler konusunda önceden bilgilendirilip bu konuda eğitim almaları sağlanmalıdır. Bilinçsiz ve plansız yapılan turizm yatırımları, çevre değerlerinin bozulmasına ve yerel kültürün zarar görmesine neden olmaktadır. Bu sebepten dolayı her seviyede eğitim planlanmalıdır. Uygulamalı şekilde doğa eğitimleri verilmelidir (ilkokul-üniversite öğrencilerine yönelik),
- Konu ile ilgili festivaller, yarışmalar (kısa film vb.) veya konferanslar düzenlenmelidir,
- Kamu kurum ve kuruluşları ile ortak toplantılar icra edilerek, konu ile ilgili ortak karar alma ve uygulama noktasında birlikte hareket edilmeleri sağlanmalıdır. TÜBİTAK, BAKKA gibi kuruluşlar ile ortak projeler üretilerek eko turizm kapsamında faaliyetler düzenlenebilir.

Kaynaklar

1. **Artuğer S., Özkoç A. G. ve Kendir H. (2013).** Ta Tu Ta Tarım Turizm Takas Çiftliklerinin Pazarlanması ve Tanıtılması İçin Öneriler. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 3(1), 1-5. (Yayın No: 230053)
2. **Akça, H., Esengün, K. ve Sayılı, M. (2000).** “Kırsal Alanların Kalkındırılmasında Kırsal Turizmin Rolü”, Türk-Koop Ekin Dergisi, (12), 82-91.
3. **Alptekin, D. (2017).** “Türkiye’de Turizm ile Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensellik İlişkisinin İncelenmesi”, 1. Uluslararası Turizmin Geleceği Kongresi: İnovasyon, Girişimcilik ve Sürdürülebilirlik Kongresi, Mersin, 55-61.
4. **Angelica , M. vd., (2010).** “Ecotourism impacts in the Nicoya Peninsula, Costa Rica”, International Journal of Tourism Research, (12), 803-819.
5. **Apalı, Y. (2015).** “Ekoturizmin Sosyolojik Açından Değerlendirilmesi ve Ardahan’ın Ekoturizm Potansiyeli”, Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (2), 111-124.
6. **Arı, Y. (2009).** “Eko Turizm mi Ego Turizm mi? Kazdağı (Balıkesir) Örneği”, V. Ulusal Coğrafya Sempozyumu, 16-17 Ekim 2008, Ankara Üniversitesi, DTCF, Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara, s. 421-428.
7. **Ayaz, N., Apak, Ö. C., ve Sünbül, K. (2018).** Kültürel Miras Alanları Üzerine Bir Meta Analizi Safranbolu İlçesi Örneği. Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 2(1), 1-14.
8. **Bozok, D. (2004).** “Ekoturizm ve Kaz Dağında Bir Uygulama”, 1. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi Bildiri Kitabı, Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Balıkesir, s. 434-454.
9. **Büyüköztürk, Ş.(2007).** Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Ankara: Pegem Yayıncılık.
10. **Doğan, M.(2011).** “Mengen ve Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi” İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi: (22), 14-26.
11. **Dönmez, Y. ve Türkmen, F. (2018).** The Relation Between The Landscape Design and Brand Image In Purchase Preferences of Tourists The Case of Safranbolu and Nevşehir In Turkey. Applied Ecology and Environmental Research, 16(1), 629-643.
12. **Güllü, M., Kendir, H. ve İnce, C. (2016).** Turizm Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin İş Değeri Algıları ve Mesleğe Devam Niyetleri Stajyer Öğrencilere Yönelik Bir Araştırma. TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi Uluslararası Bilimsel Hakemli Mevsimlik Dergi, 8(32), 567-578.
13. **İftar, K. G. (1999).** “Bilim ve Araştırma,” Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Ed.; A. A. Bir, 1-10, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1081.
14. **Kalaycı, Ş.(2010).** SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
15. **Kargılioğlu, Ş. ve Akbaba, A. (2016).** “Yerli Gastroturistlerin Eğitim Seviyeleri ve Yaş Gruplarına Göre Destinasyondaki Gastronomi Turizmi Etkinliklerine Katılımları: Gaziantep’i Ziyaret Eden Gastroturistler Üzerine Bir Araştırma”, Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 4 (1), 87-95.
16. **Kaya, M. F. (2013).** “Sürdürülebilir Kalkınmaya Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması”, Marmara Coğrafya Dergisi, (28), 175-19.
17. **Kayış, A. (2009).** Güvenirlilik Analizi, Ed.; Kalaycı Ş. SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
18. **Krejcie, R. V. ve Morgan, D.W. (1970).** Determining Sample Sizefor Research Activities, Educational and Psychological Measurement, 30, 607-610.
19. **Nakip, M. (2013).** Pazarlama Araştırma Teknikleri, 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
20. **Özdamar, K. (2001).** Spss İle Biyoistatistik, 4. Basım, Eskişehir: Kaan Kitabevi.
21. **Özmen, A. (1999).** “Örnekleme”, Ed.; A. A. Bir, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, 25-50, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1081.
22. **Padem, H., Göksu, A. ve Konaklı, Z. (2012).** Araştırma Yöntemler SPSS Uygulamalı, Sarajevo: International Burch University.
23. **Sekaran, U. (2003).** Research Methods for Business, Fourth Edition, John Wiley & Sons İnc.
24. **Sharpley, R. (2006).** Travel and Tourism, London-Thousand Oaks-New Delhi: Sage Publications.
25. **Şavran, G. T. (2009).** “Sosyolojide Nicel ve Nitel Araştırma Yöntemi,” Ed.: N. Suğur, Sosyolojide Araştırma Yöntem ve Teknikleri, 78-96, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1963.
26. **Şavran, G. T. (2012).** “Örnekleme Seçimi ve Ölçüm,” Ed.: T. G. Şavran, Sosyolojide Araştırma Yöntem ve Teknikleri, 144-180, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2641.
27. **Ünlüönen, K., Tayfun, A. ve Kılıçlar, A. (2007).** Turizm Ekonomisi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
28. **Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004).** SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Detay Yayıncılık.
29. **Yazıcıoğlu, İ. ve Özata, E. (2017).** “Helâl Otel İşletmeciliği”, 1. International Halal Tourism Congress, 07-09 April, Alanya-Turkey, s. 109-118.
30. **Yıldız, Z. (2007).** Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Sağladığı Katkıları Ve Göller Bölgesi Uygulaması, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.